

УДК 796. 322

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ
ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ
КВАЛІФІКОВАНИМИ ФУТБОЛІСТАМИ
В ЗОНАХ ІГРОВОГО ПОЛЯ****Ігор КАРПА***Львівський державний університет фізичної культури,
Львів, Україна*

Анотація. Сучасні темпи розвитку футболу призвели до змін структури та змісту змагальної діяльності кваліфікованих футболістів. Це сформувало потребу в дослідженні показників техніко-тактичних дій, які є визначальними в досягненні високого спортивного результату в змагальній діяльності та дозволяють установити основні напрямки розвитку футболу.

Метою дослідження було визначити структуру техніко-тактичних дій кваліфікованих футболістів у зонах ігрового поля.

Структуру техніко-тактичних дій визначали в ході 17-ти матчів, які кваліфіковані футболісти проводили в сезоні 2011–2012рр. Прем'єр-ліги України. Результати дослідження дозволили визначити структуру виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в зонах ігрового поля. Установлено варіації виконання основних ігрових прийомів кваліфікованими футболістами в різних зонах ігрового поля. Визначено, що в кожній ігровій зоні спостерігаються різні кількісні параметри виконання основних техніко-тактичних дій: передач, ведень, обведень, відборів, перехоплень та ударів у ворота.

Ключові слова: кваліфіковані футболісти, техніко-тактичні дії, поле, зони.

Постановка проблеми. Характерною особливістю розвитку сучасного футболу є висока координаційна складність, швидкість та інтенсивність виконання техніко-тактичних дій, що виконуються в будь-якій частині ігрового поля футболістами різного ігрового амплуа [3, 7, 10]

Процес швидкого розвитку футболу обумовлюється постійним удосконаленням системи підготовки кваліфікованих футболістів, що спонукає фахівців до підвищення рівня їх підготовленості [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичний аналіз та узагальнення наукової та методичної літератури [5, 6, 8, 9] встановив, що дослідженню техніко-тактичних дій футболістів різного ігрового амплуа на окремих етапах підготовки присвячено велику кількість робіт.

Однак рівень техніко-тактичної підготовленості, який демонструють національні та клубні команди України в умовах змагальної діяльності, потребує удосконалення та залишається актуальною проблемою в досягненні високих спортивних результатів [11].

Результати попередніх досліджень вказують, що структура техніко-тактичних дій обумовлюється специфікою ігрового амплуа [2, 4]. Однак кількісні та якісні показники зумовлені ще й специфікою зон ігрового поля, в яких виконуються техніко-тактичні дії. Визначення переважного використання тих чи інших основних ігрових прийомів у певних ігрових зонах, дозволить розробити адекватну тренувальну програму удосконалення техніко-тактичних дій кваліфікованих футболістів.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку футболу це дослідження можна вважати актуальним, оскільки техніко-тактичні дії займають одне з провідних місць у системі підготовки кваліфікованих футболістів та є визначальними в досягненні високого спортивного результату.

Мета дослідження – визначити структуру техніко-тактичних дій кваліфікованих футболістів у зонах ігрового поля.

Для досягнення мети роботи були сформовані такі **завдання**:

1. Установити співвідношення техніко-тактичних дій у зонах ігрового поля.
2. Визначити структуру основних техніко-тактичних дій відносно зон ігрового поля.

Для вирішення завдань роботи були використані такі **методи дослідження**: теоретичний аналіз і узагальнення наукової, методичної та спеціальної літератури; педагогічне спостереження; методи математичної статистики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконували відповідно до теми 2.4 “Теоретико-методичні основи індивідуалізації навчально-тренувального процесу в ігрових видах спорту”, згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.

Результати дослідження. Розподіл техніко-тактичних дій (ТТД) у різних ігрових зонах поля представлено на рис. 1. Ілюстровані дані дозволяють стверджувати, що найбільше ТТД виконується в ігрових зонах «Б₂» – 20,1 % та «В₂» – 17,9 %, найменше в ігрових зонах «А₁» – 2,8 %, «А₃» – 2,9 %. Що стосується інших ігрових зон, то виконання ТТД знаходяться в межах від 3,5 % («Б₃») до 11,4% («Г₂»).

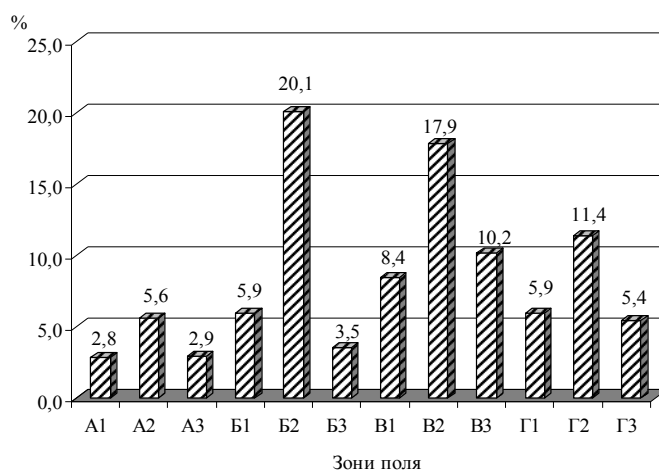

Рис. 1. Виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в різних зонах поля, %

Розподіл виконання ТТД в ігрових зонах секторів «А», «Б», «В» і «Г» представлено на рис. 1–5. Визначено, що в кожному ігровому секторі кількісні показники виконання ТТД є неоднозначні. Так, у зонах сектора «А» (рис. 2) найбільше ТТД припадає на відбір (27,1 %) та перехоплення м'яча (31,4 %), у тому числі перехоплення м'яча вверху (19,8) значно більше здійснюється, ніж перехоплення м'яча внизу (11,6 %).

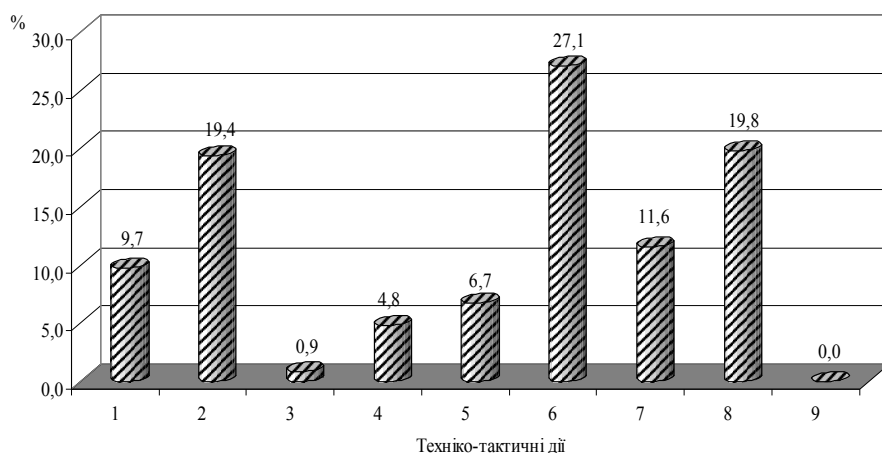

Рис. 2. Розподіл виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в ігрових зонах сектора «А», %:

- 1 – утримувальні передачі; 2 – розвивальні передачі; 3 – загострювальні передачі; 4 – ведення; 5 – обведення; 6 – відбір; 7 – перехоплення внизу; 8 – перехоплення вверху; 9 – удари у ворота

Якщо зони сектора «А» умовно можна називати зонами відбору та перехоплення м'яча, то зони сектора «Б» призначаються для виконання передач м'яча (рис. 3).

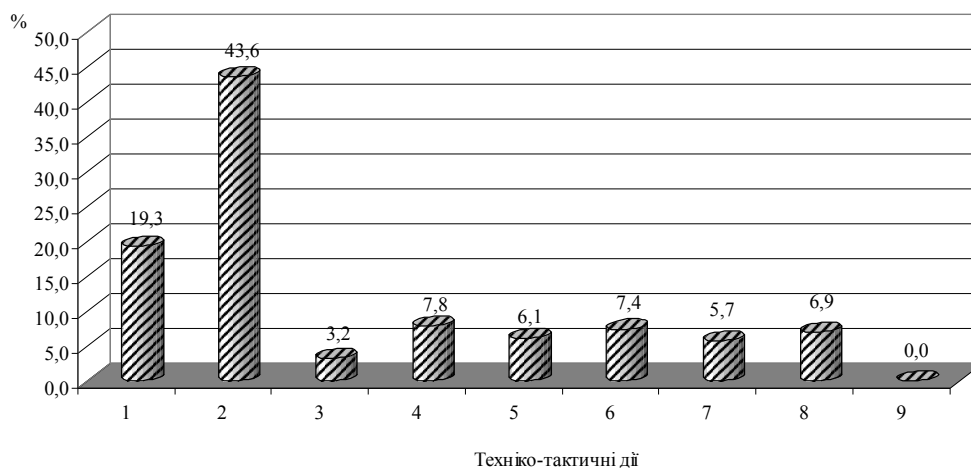

Рис. 3. Розподіл виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в ігрових зонах сектора «Б», %:

1 – утримувальні передачі; 2 – розвивальні передачі; 3 – загострювальні передачі; 4 – ведення; 5 – обведення; 6 – відбір; 7 – перехоплення внизу; 8 – перехоплення вверху; 9 – удари у ворота

Так, на передачі м'яча в зонах цього сектора припадає 66,1 % від усіх ТТД, що виконуються. Серед них 19,3 % становлять утримувальні, 43,6 % – розвивальні та 3,2 % – утримувальні передачі. У той самий час у зонах цього сектора значно зменшується відсоток виконання відборів м'яча (12,6 %). Варто зазначити, що в зонах цього сектора відбувається збільшення виконання ведення м'яча (7,8 %) та обведення (6,1 %) порівняно із зонами сектора «А».

Що стосується зон сектора «В» (рис. 4), то варто зазначити перерозподіл виконання основних ігрових прийомів порівняно із зонами сектора «Б». Так, зменшено виконання з 19,3 до 13,5 % утримувальних, з 43,6 до 31,4 % розвивальних передач м'яча. Проте збільшилося виконання з 3,2 до 7,5% загострювальних передач м'яча, з 7,8 до 8,8 % – ведення м'яча, з 6,1 до 20,6% – обведення суперника. У той самий час зменшилося з 12,6 до 7,2 % перехоплень м'яча.

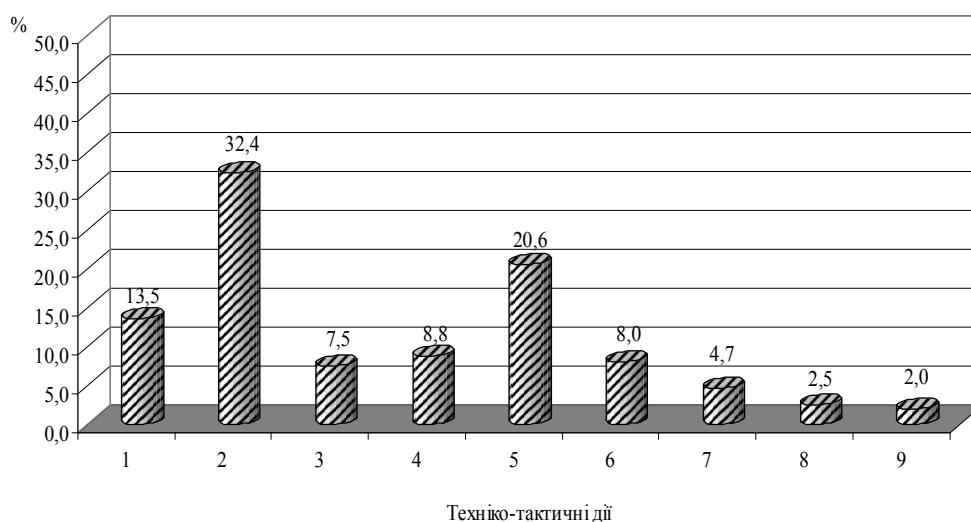

Рис. 4. Розподіл виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в ігрових зонах сектора «В», %:

1 – утримувальні передачі; 2 – розвивальні передачі; 3 – загострювальні передачі; 4 – ведення; 5 – обведення; 6 – відбір; 7 – перехоплення внизу; 8 – перехоплення вверху; 9 – удари у ворота

Зі всіх ігрових зон варто відзначити певну специфічність виконання ТТД в секторі «Г» (рис. 5). Передусім, це обумовлено перерозподілом передач м'яча. Найбільше в зонах цього

сектора виконується із всіх видів передач м'яча загострювальних передач (18,4 %). Іншою особливістю цього сектора є те, що в ньому найбільший відсоток становлять обведення (26,3 %) та удари у ворота (13,5 %). Ні в якому з інших секторів такі співвідношення не спостерігаються.

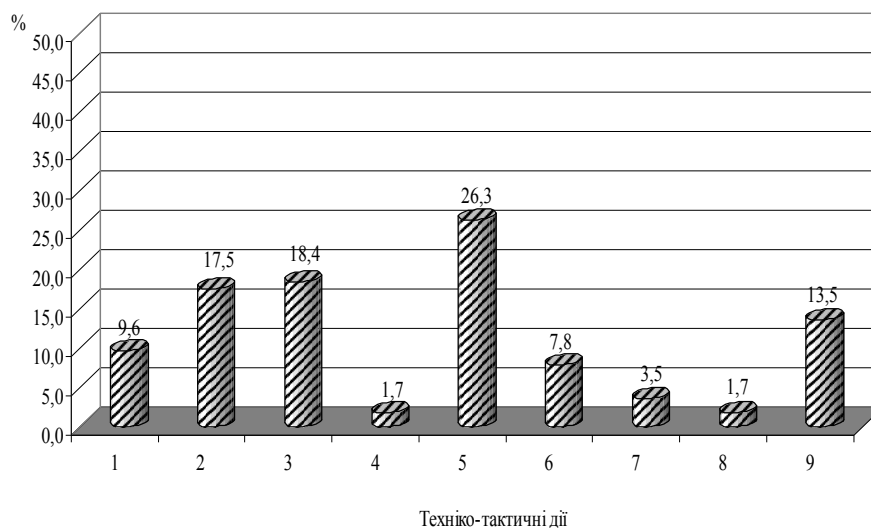

Рис. 5. Розподіл виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в ігрових зонах сектора «Г», %:

1 – утримувальні передачі; 2 – розвивальні передачі; 3 – загострювальні передачі; 4 – ведення; 5 – обведення; 6 – відбір; 7 – перехоплення внизу; 8 – перехоплення вверху; 9 – удари у ворота

Отже, в нашому дослідженні встановлено, що кожна ігрова зона характеризується певними особливостями виконання техніко-тактичних дій. Ці особливості характеризуються переважним використанням основних ігрових прийомів – передач, ведення, обведень, відборів, перехоплень, ударів у ворота.

Висновок. Визначено, що в кожній ігровій зоні виконуються різні варіації основних техніко-тактичних дій. Зокрема, у флангових зонах сектора «А» найбільше виконуються розвивальні передачі та відбори м'яча. У центральній зоні «А₂» переважно використовуються розвивальні передачі, відбори та перехоплення вверху. У флангових зонах сектора «Б» більше за інших ТТД виконуються утримувальні та розвивальні передачі м'яча. Меншою мірою, ніж у флангових зонах сектора «А», виконуються відбори та перехоплення м'яча. У центральній зоні «Б₂» переважна кількість ТТД припадає на утримувальні та розвивальні передачі, а також ведення, відбори та перехоплення м'яча.

У флангових зонах сектора «В» більшою мірою виконуються всі види передач м'яча (утримувальні, розвивальні, загострювальні), а також ведення та обведення. В центральній зоні «В₂» значно більше, ніж в усіх інших зонах, виконується обведення суперника.

Особливістю виконання ТТД в ігрових зонах сектору «Г» є приблизно однакове виконання розвивальних та загострювальних передач м'яча, а також обведення суперника та ударів у ворота.

Перспективи подальших досліджень акцентуватимуться на проведенні аналізу основних показників змагальної діяльності кваліфікованих футболістів різного ігрового амплуа в зонах ігрового поля.

Список літератури

1. Дулібський А. В. Тенденції розвитку сучасного футболу / А. В. Дулібський // Практикум з футболу : [наук.-метод. аспекти тренування футболістів : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф.] – К., 2001. – С. 5 – 7.

2. Журин С. Н. Сравнительный анализ командных технико-тактических действий команд по футболу высшей и первой лиг Украины / Журин С. Н., Перевозник В. И. // Слобожанський науково-спортивний вісник : зб. наук. ст. – Х., 2007. – № 12. – С. 139 – 144.

3. Коваль С. Індивідуальна підготовка юних футболістів / Святослав Коваль // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2003. – Вип. 7, т. 3. – С. 88 – 91.
4. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки : монография / В. М. Костюкевич. – Винница : Планер, 2006. – 683 с. – ISBN 966-22.22.0
5. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов / Г. А. Лисенчук. – К. : Олимпийская литература, 2003. – 271 с.
6. Максименко И. Г. Соревновательная и тренировочная деятельность футболистов : монография / И. Г. Максименко. – Луганск : Знание, 2009. – 258 с.
7. Современная система спортивной подготовки / под общ. ред. В. Л. Сыча, А. С. Хоменкова и Б. Н. Шустина. – М. : СААМ, 1994. – 466 с.
8. Шамардин В. Н. Моделирование подготовленности высококвалифицированных футболистов : учеб. пособие / В. Н. Шамардин. – Д. : Пороги, 2002. – 201 с. – ISBN 966-525-291-7.
9. Bauer Gerhard Lehrbuch Fussball. Erfolgreiches Training von Technik, Taktik und Kondition / Bauer Gerhard. – 6 überarb., aufl – München : Verlag BLV Verl.- Ges. – 150 s.
10. Kopera K. Pilka nożna : unificacja procesu szkolenia dzieci i mlodziezy / K. Kopera, L. Sledziewski. – Warszawa, 1997. – 134 s.
11. Gero Bisanz Fussball. Kondition-Technik-Taktik und Coaching / Gero Bisanz, Gerisch, Gunnar. – Aachen : Verlag Meyer&Meyer, 2008. – 560 s.

ОСОБЕННОСТИ ВЫПОЛНЕНИЯ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ КВАЛИФИЦИРОВАННЫМИ ФУТБОЛИСТАМИ В ЗОНАХ ИГРОВОГО ПОЛЯ

Игорь КАРПА

*Львовский государственный университет
физической культуры, Львов, Украина*

Аннотация. Современные темпы развития футбола привели к изменениям структуры и содержания соревновательной деятельности квалифицированных футболистов. Это формирует потребность в исследовании показателей технико-тактических действий, которые являются определяющими в достижении высокого спортивного результата в соревновательной деятельности и позволяют установить основные направления развития футбола.

Целью исследования было определить структуру технико-тактических действий квалифицированных футболистов в зонах игрового поля.

Структуру технико-тактических действий определяли в ходе 17-и матчей, которые квалифицированные футболисты проводили в сезоне 2011–2012гг. Премьер-лиги Украины. Результаты исследования позволили определить структуру выполнения технико-тактических действий квалифицированными футболистами в зонах игрового поля. Установлено вариации выполнения основных игровых приемов квалифицированными футболистами в разных зонах игрового поля. Определено, что в каждой игровой зоне наблюдается различные количественные параметры выполнения основных технико-тактических действий: передач, ведения, обводок, отборов, перехватов и ударов в створ.

Ключевые слова: квалифицированные футболисты, технико-тактические действия, поле, зоны.

FEATURES PERFORMANCE TECHNICAL-TACTICAL SKILLED PLAYERS IN THE AREAS OF BOARD

Igor KARPA

Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine

Abstract. Modern pace of football has led to the changes in the structure and content of the competitive activities of skilled players. This creates the need for research indices of technical-tactical actions which are determinative in achieving high sports result in competitive activity and allow you to set the main trends of football development.

The aim of the investigation was to determine the structure of technical-tactical actions of skilled players in the areas of the pitch.

The structure of technical-tactical actions was defined during seventeen matches which skilled players held in the season of 2011-2012 of premier league of Ukraine. The investigations results allowed determining the structure of the completion of technical-tactical actions of skilled players in the areas of the pitch. There were determining the variations of completion the basic game devices by qualified players in different areas of the pitch. It was determined that in each play area different quantitative parameters of performing basic technical-tactical actions are observed: passing, dribbling, shooting, trapping and collecting.

Keywords: skilled players, technical-tactical actions (TTA), pitch, areas.

References

1. *Dulib's'kij A. V.* Tendencii rozvitku suchasnogo futbolu [Trends in modern football] // Praktikum z futbolu [Football Practicum] [Naukovo-metodichni aspekti trenuvannja futbolistiv : materiali II Vseukr. nauk.- prakt. konf.] – K., 2001. – S. 5 – 7. (*Ukr.*)
2. *Zhurid S. N., Perevoznik V. I.* Sravnitel'nyj analiz komandnyh tehniko-takticheskikh dejstvij komand po futbolu vysshej i pervoj lig Ukrainy [Comparative analysis of command technical and tactical football teams of action and of the First and Premier League of Ukraine] // Slobozhans'kij naukovo-sportivnij visnik [Slobozhanskyi scientific Sports Bulletin]: zb. nauk. st. – H., 2007. – # 12. – S. 139 – 144. (*Rus.*)
3. *Koval' S.* Individual'na pidgotovka junih futbolistiv [Individual training of young players] // Moloda sportivna nauka Ukraïni [Young sports science of Ukraine] : zb. nauk. pr z galuzi fiz. kul'turi ta sportu. – L., 2003. – Vip. 7, t. 3. – S. 88 – 91. (*Ukr.*)
4. *Kostjukevich V. M.* Upravlenie trenirovochnym processom futbolistov v godichnom cikle podgotovki [Management of training process in cycle training of players]: monografija. – Vinnica : Planer, 2006. – 683 s. (*Rus.*)
5. *Lisenchuk G. A.* Upravlenie podgotovkoj futbolistov [Management the preparation of players]. – K. : Olimpijskaja literatura, 2003. – 271 s. (*Rus.*)
6. *Maksimenko I. G.* Sorevnovatel'naja i trenirovochnaja dejatel'nost' futbolistov [Competition and training activities of players]: monografija. – Lugansk : Znanie, 2009. – 258 s. (*Rus.*)
7. *Sovremennaja sistema sportivnoj podgotovki [The modern system of athletic training] / pod obshh. red. V. L. Sycha, A. S. Homenkova i B. N. Shustina. – M. : SAAM, 1994. – 466 s. (*Rus.*)*
8. *Shamardin V. N.* Modelirovanie podgotovlennosti vysokokvalificirovannyh futbolistov [Modeling of training of highly skilled players] : ucheb. posob.. – D. : Porogi, 2002. – 201 s. (*Rus.*)
12. *Bauer Gerhard.* Bauer Gerhard Lehrbuch Fussball. Erfolgreiches Training von Technik, Taktik und Kondition. – 6 überarb., auf. – München : Verlag BLV Verl.- Ges. – 150 s.
13. *Kopera K., Sledziewski L.* Pilka nozna : unificacija procesu szkolenia dzieci i mlodziezy. – Warszawa, 1997. – 134 s.
14. *Gero Bisanz, Gerisch, Gunnar.* Gero Bisanz Fussball. Kondition-Technik-Taktik und Coaching. – Aachen : Verlag Meyer&Meyer, 2008. – 560 s.